

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2008
5. volební období

235.

USNESENÍ

výboru pro evropské záležitosti
z 33. schůze konané dne 3. dubna 2008

k Návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o zjednodušení podmínek transferů produktů pro obranné účely uvnitř Společenství /kód dokumentu 16534/07, KOM(2007) 765 v konečném znění/

Výbor pro evropské záležitosti po vyslechnutí informace náměstka ministra průmyslu a obchodu Ing. Tomáše Hünera a náměstka ministryně obrany Ing. Jaroslava Kopřivy, po vyslechnutí zpravodajské zprávy posl. Jozefa Kochana a po rozpravě

s c h v a l u j e stanovisko, které je přílohou tohoto usnesení.

Rudolf Kufa v. r.
ověřovatel výboru

Jozef Kochan v. r.
zpravodaj výboru

Petr Krill v. r.
místopředseda výboru

DOKUMENT 16534/07

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zjednodušení podmínek transferů produktů pro obranné účely uvnitř Společenství

**KOM(2007) 765 v konečném znění, kód Rady 16534/07
Interinstitucionální spis 2007/0279/COD**

- **Právní základ:**
Článek 95 Smlouvy ES.
- **Datum zaslání Radě EU:**
7. 12. 2007
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
3. 1. 2008
- **Datum projednání ve VEZ:**
21. 2. 2008 (1. kolo)
- **Procedura:**
Spolurozhodování.
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Datované dnem 6. 3. 2008, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 10. 3. 2008 prostřednictvím systému ISAP.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Návrh je v souladu s principem subsidiarity.
- **Odůvodnění a předmět:**
Dne 5. prosince 2007 představila Evropská komise svůj tzv. **obránný balíček** („*Defence Package*“), který má dotvořit vnitřní trh s produkty pro obranné účely. „Obranný balíček“ tvoří tři dokumenty:
 - 1) Sdělení Komise Strategie pro silnější a konkurenceschopnější evropský obranný průmysl¹,
 - 2) návrh směrnice Evropského Parlamentu a Rady o koordinaci postupů při zadávání některých veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby v oblasti obrany a bezpečnost²,
 - 3) a předkládaný návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zjednodušení podmínek transferů produktů pro obranné účely uvnitř Společenství.

¹ KOM (2007) 764 v konečném znění

² KOM (2007) 766 v konečném znění

Společným cílem předložených dokumentů je vytvoření základního rámce pro konkurenceschopnější a silnější obranný průmysl ES postupným zřízením **evropského trhu s vojenským materiálem**, kde dodavatelé usazení v jednom členském státě budou moci bez jakéhokoliv omezení poskytovat služby všem členským státům.

V současnosti je evropský obranný trh roztržštěn na **27 samostatných trhů** v jednotlivých členských státech. V průměru až 85 % svého rozpočtu na vybavení v oblasti obrany utratí členské státy na svém domácím trhu, neboť evropské vlády jednoznačně upřednostňují své vlastní vnitrostátní obranné průmysly. Výrobci z ostatních členských států tak mají jen omezený nebo vůbec žádný přístup na domácí trhy obranného průmyslu.

Výjimku z pravidel pro vnitřní trh umožňuje členským státům **čl. 296 Smlouvy o založení ES**, podle kterého členské státy nejsou povinny poskytovat údaje, jejichž zpřístupnění podle jejich názoru odporuje podstatným zájmům jejich bezpečnosti, a mohou učinit opatření, která jsou spjata s „výrobou zbraní, střeliva a válečného materiálu nebo obchodem s nimi“, která jsou nezbytná k ochraně podstatných zájmů jejich bezpečnosti. Taková opatření nicméně nesmí „nepříznivě ovlivnit podmínky hospodářské soutěže na společném trhu s výrobky, které nejsou určeny výlučně k vojenským účelům.“ Podle názoru Evropské komise jednotlivé členské státy tohoto článku využívají nadměrně a nerespektují názor Evropského soudního dvora, který uvedl, že použití výjimky by mělo být omezeno na výjimečné, jasně definované a individuálně zdůvodněné případy.

Vnitrostátní systémy pro kontrolu transferů obranného vybavení uvnitř EU nerozlišují mezi vývozy do třetích zemí a transfery mezi členskými státy. To vede k nárůstu byrokracie, která podniky stojí přes 400 milionů EUR ročně. Tyto náklady ještě více omezují tržní příležitosti pro konkurenceschopné subdodavatele z oblastí malých a středních podniků v jiných členských státech.

Cílem návrhu **směrnice o transferech obranných produktů uvnitř EU** je usnadnit transfery odstraněním nadměrného papírování a byrokracie. Dosavadní roztržštěné národní licenční režimy nahrazuje třemi jednotnými druhy licencí, které mají přinést výrazné administrativní zjednodušení jak pro podnikatele, tak pro úřady členských států. Členským státům je však zachováno právo odchýlit se od společných pravidel v okamžiku, kdy budou mít obavy z narušení svých bezpečnostních zájmů.

- **Obsah a dopad:**

Návrh směrnice je předkládán na základě čl. 95 Smlouvy o založení ES, jeho cílem je zjednodušit podmínky pro transfer produktů pro obranné účely v rámci EU zavedením obecných a souhrnných licencí a minimalizováním užívání individuálních licencí. Návrh směrnice požaduje po členských státech, aby vytvořily systém obecných licencí pro transfery zboží obranného užití vládám ostatních členských států nebo jiným příjemcům v členských státech, kteří jsou certifikováni podle obecných kritérií stanovených v návrhu.

Čl. 1 a 2 návrhu stanovuje, že směrnice se vztahuje na transfery produktů pro obranné účely v rámci vnitřního trhu. Čl. 2 dále stanovuje, že členské státy mohou směrnici „obdobně“ použít i na jiné produkty pro obranné účely, než jsou ty, které jsou zahrnuty v příloze (a proto jsou mimo rozsah směrnice), jejichž transfer „představuje podobná ohrožení ochrany lidských práv, míru, bezpečnosti a stability.“

Čl. 3 obsahuje řadu definic. Klíčovou je definice „produktu pro obranné účely“, jímž se „rozumí jakýkoli produkt konkrétně určený k vojenskému použití a uvedený v příloze“. Tato příloha přebírá ustanovení Společného vojenského seznamu EU přijatého Radou EU dne 19. března 2007 a popisujícího vybavení zahrnuté v Kodexu chování Evropské unie

o vývozu zbraní³. V příloze je podrobný seznam 22 kategorií produktů určených pro vojenské účely, jako jsou zbraně s hladkým vývrtem, samočinné zbraně, střelivo, zařízení k zážehu rozněcovačů, bomby, torpéda, rakety, raketové střely, výbušná zařízení a nálože, vybavení k řízení střelby, vojenská vozidla, chemické a biologické toxické látky (včetně „látek k potlačení nepokojů“) a radioaktivní materiály, energetické materiály, válečná plavidla a námořní výzbroj a výstroj, bojová letadla a jejich výzbroj a výstroj, elektronické vybavení speciálně určené pro vojenské použití, zbraňové systémy využívající kinetickou energii o vysoké rychlosti, pancéřové a ochranné vybavení, simulátory, laserové systémy, „pohonné hmoty“, software a „technologie“.

Čl. 3 také definuje licenci k transferu jako „povolení udělené vnitrostátním orgánem členského státu dodavatelům k transferu produktu pro obranné účely příjemci v jiném členském státě.“ Licencí k vývozu se rozumí „povolení dodávat produkty pro obranné účely příjemcům v jakékoli třetí zemi.“

Čl. 4 obsahuje obecná ustanovení o udělování licencí k transferu. Odst. 1 obecně stanovuje, že transfer produktů pro obranné účely mezi členskými státy podléhá předchozímu povolení, které má podobu obecné, souhrnné nebo individuální licence. Pokud byla licence udělena, nebude pro tranzit přes členské státy nebo pro dovoz produktů pro obranné účely do jiných členských států jinými členskými státy vyžadováno žádné další povolení s výjimkou případů, kdy to vyžadují nezbytné předpisy pro ochranu veřejného pořádku, jako je bezpečnost dopravy.

Odst. 3 požaduje po členských státech, aby si vybraly typ licence (obecnou, souhrnnou nebo individuální) pro produkty pro obranné účely nebo příslušné kategorie produktů pro obranné účely podle ustanovení tohoto článku a článků 5, 6 a 7.

Podle odst. 4 určí členské státy podmínky licencí k transferu, zejména omezení vývozu produktů pro obranné účely příjemcům ve třetích zemích, a to „s ohledem na ohrožení ochrany lidských práv, míru, bezpečnosti a stability, která transfer představuje.“ Zároveň stanovuje, že členské státy „mohou v zájmu dosažení cílů této směrnice pokračovat v současné mezivládní spolupráci nebo ji rozšířit.“

Odst. 5 a 6 čl. 4 se zabývají transferem subsystémů a součástí. S výjimkou případů, kdy uváží, že transfer takového subsystému nebo součástky je citlivý, mají se členské státy zdržet zavádění dalších vývozních omezení na takové subsystémy nebo součástky za podmínky, že příjemce prohlásí, že budou zasazeny do jeho vlastních produktů a „proto nemohou být jako takové později přemístěny nebo vyvezeny“.

Odst. 7 stanovuje, že členské státy mohou kdykoliv zrušit nebo omezit používání licencí k transferům „z důvodů ochrany jejich podstatných zájmů bezpečnosti“.

Odst. 8 čl. 4 po členských státech požaduje, aby určovaly příjemce licencí nediskriminačním způsobem, pokud není diskriminace nezbytná k ochraně jejich podstatných zájmů bezpečnosti.

Čl. 5 se týká obecných licencí k transferu. Požaduje, aby členské státy vydaly tyto licence – přímo udělující povolení dodavatelům usazeným na jejich území – provést několik transferů několika produktů pro obranné účely příjemcům z jiných členských států alespoň v případech, kdy příjemce patří k ozbrojeným silám členského státu nebo je příjemcem společnost certifikovaná v souladu s článkem 9. Členským státům, které se účastní mezivládního programu spolupráce, je umožněno vydat obecnou licenci k transferu pro transfery do jiných členských států účastnících se programu, je-li to nezbytné pro realizaci daného programu.

Souhrnná licence, upravená v čl. 6, je licence udělená členským státem individuálnímu dodavateli a povolující jeden nebo několik transferů jednoho nebo

³ Více informací viz <http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/default.asp?ido=18058&amb=1&idj=1&ikony=False>

několika produktů pro obranné účely jednomu nebo několika příjemcům v jiném členském státě. Souhrnná licence platí alespoň tři roky.

Individuální licence podle čl. 7 je licence udělená členským státem individuálnímu dodavateli a povolující pouze jeden transfer produktů pro obranné účely jednomu příjemci pouze, pokud je žádost o licenci omezena na jeden transfer, nebo pokud je to nezbytné pro ochranu podstatných zájmů bezpečnosti členského státu nebo pokud je to nezbytné pro dosažení shody s povinnostmi a závazky členského státu v rámci mezinárodních režimů nešíření, ujednání o kontrole vývozu a smluv.

Čl. 8 – 10 návrhu směrnice se týkají informací, které mají být poskytovány dodavateli, certifikace příjemce a souladu s vývozními omezeními. Podle čl. 8 mají dodavatelé informovat příjemce o podmínkách licence k transferu a mají si vést podrobné záznamy o svých transferech v souladu s platnou praxí v příslušném členském státě. Čl. 9 obsahuje ustanovení o certifikaci příjemců usazených na jejich územích. Tato certifikace stanoví především schopnost příjemce dodržet vývozní omezení produktů pro obranné účely získaných na základě licence k transferu od jiného členského státu. Čl. 10 požaduje po členských státech, aby zajistily, že příjemci produktů pro obranné účely, které byly získány na základě licence k transferu z jiného členského státu a na které se vztahují vývozní omezení, dodrželi podmínky těchto vývozních omezení.

Čl. 11 a 12 se týkají celní a správní spolupráce, čl. 13 zajišťuje aktualizaci seznamu produktů pro obranné účely. Podle návrhu to má být Komise, kdo seznam produktů pro obranné účely aktualizuje v souladu se Společným vojenským seznamem EU. Komise je také oprávněna měnit „jiné než podstatné prvky“ směrnice a to regulativním postupem s kontrolou. (Návrh směrnice nikde nedefinuje, co je podstatným a co je „jiným než podstatným“ prvkem, ani neobsahuje žádná kritéria, podle kterých by je bylo možno rozlišit.)

Čl. 15 umožňuje členskému státu pozastavit účinnost svých obecných licencí k transferům v případě, že hrozí vážné nebezpečí, že se příjemce certifikovaný v jiném přijímajícím členském státě nebude řídit některou z podmínek spojených s udělením obecné licence k transferu. O důvodech k tomuto ochrannému opatření uvědomí ostatní členské státy a Komisi.

Čl. 16 návrhu se zabývá podáním zpráv o opatřeních přijatých členskými státy v zájmu provedení směrnice Komisi, čl. 17 se týká transpozice směrnice do vnitrostátních právních předpisů.

- **Stanovisko vlády ČR:**

Gestorem návrhu směrnice je Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. Podle jeho stanoviska k návrhu směrnice *„Česká republika v obecné rovině návrh podporuje, při projednávání návrhu je však, patrně obdobně jako ostatní členské státy, připravena klást velký důraz na potřebu zachování bezpečnostních záruk pro členské státy. Komise si však zjevně citlivost problematiky uvědomuje a návrh tak obsahuje množství „bezpečnostních pojistek“, které členským státům umožní reagovat na možné ohrožení jejich bezpečnostních zájmů.“*

Za nejdůležitější pokládá MPO především bezpečnostní pojistku v čl. 11 návrhu, která členským státům umožňuje kontrolovat pohyb zboží pro obranné účely z jejich území prostřednictvím celních formalit. Základním požadavkem ve vztahu k celním formalitám je požadavek, aby vývozce na příslušném celním úřadě musel potvrdit, že obdržel příslušné vývozní povolení. Členské státy jsou oprávněny omezit počet celních úřadů, které jsou kompetentní k odbavení zboží pro obranné účely (takové omezení pak musí zveřejněno prostřednictvím Evropské komise). Členské státy mohou po dobu nepřesahující 30 dnů omezit pohyb dovezených produktů obranného užití zasazených do

jiného produktu pro obranné účely, pokud mají pochybnosti o respektování omezení vývozu nebo pokud došlo ke značné změně okolností od vydání licence.

Další pojistka je upravena v čl. 15 návrhu, podle něhož se členský stát může rozhodnout, že prozatímně pozastaví účinnost obecných licencí, pokud bude mít pochybnosti o důvěryhodnosti certifikovaného příjemce v jiném členském státě.

- **Pozice ostatních členských států:**

Podle stanoviska vlády přijala většina členských států návrh směrnice kladně. Výjimkou je Velká Británie.

Evropský výbor britské Dolní sněmovny došel ve svém stanovisku k závěru, že „sdílí obavy ministra ze ztráty národní diskrece, kterou návrh způsobuje, a z rozšíření vnějších pravomocí Společenství, které z návrhu mohou vyplynout. Zdá se nám, že existuje značné nebezpečí, že Spojené království už nebude nadále schopno spoléhat na čl. 296 Smlouvy o založení ES pro ospravedlnění uzavírání bilaterálních dohod se třetími zeměmi (včetně členů NATO) ve vztahu k licencování vývozu vojenského vybavení a dodávek.“ Proto výbor vyzval přítomného ministra, aby v tomto směru byl návrh doplněn a zároveň jej požádal o zhodnocení, zda by se danou problematikou neměla zabývat spíše Evropská obranná agentura. Dále se výbor ve svém stanovisku pozastavil nad širokými pravomocemi, které návrh svěřuje Komisi, zejména nad možností Komise novelizovat nejen seznam produktů pro obranné účely ale i tzv. „jiné než podstatné prvky“ směrnice, přičemž si Komise sama určuje, co je a co není podstatným prvkem.

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**

Evropská komise předpokládá, že návrh bude schválen do voleb do Evropského parlamentu v červnu 2009. Dá se tedy očekávat, že schvalovací proces bude vrcholit v době českého předsednictví v Radě EU, pokud se Francii, předsedající v Radě EU před ČR, nepodaří schvalovací proces významně urychlit. „Obranný balíček“ je totiž jednou z priorit francouzského předsednictví.

- **Závěr:**

Výbor pro evropské záležitosti

1. **b e r e n a v ě d o m í** návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zjednodušení podmínek transferů produktů pro obranné účely uvnitř Společenství a Rámcovou pozici vlády ČR k němu;
2. **d o p o r u č u j e** postoupit dokument spolu se svým usnesením a předběžným stanoviskem vlády k informaci výboru pro obranu.

Rudolf Kufa v. r.
ověřovatel výboru

Jozef Kochan v. r.
zpravodaj výboru

Petr Krill v. r.
místopředseda výboru